

XLIX OLIMPIADA CHEMICZNA

Komitet Główny

Olimpiady Chemicznej

ETAP III

ZADANIA LABORATORYJNE

ZADANIE LABORATORYJNE 1

W probówkach oznaczonych nr 1 - 3 znajdują się roztwory mieszanin substancji nieorganicznych. W skład związków nieorganicznych wchodzi następujące metale: chrom, kobalt, mangan, pallad, potas i żelazo. Metale mogą tworzyć kationy jak i aniony. W kationach są na najbardziej trwałym stopniu utlenienia, a w anionach tlenowych są na maksymalnym stopniu utlenienia. Jako aniony występują także bromki, siarczany(VI) oraz tiocyjaniany. W badanym roztworze znajdują się jony dwóch soli. Każdy jon metalu występuje w mieszaninach tylko raz. Obecność rodanków wyklucza bromki i odwrotnie. Bromki i tiocyjaniany mają właściwości redukujące. Jeśli w roztworze występują aniony badanych metali, to kationem może być wyłącznie K^+ .

Z wymienionych metali pierwiastek o najwyższym potencjale w szeregu napięciowym metali tworzy w środowisku kwaśnym żółty, kłaczkowaty osad z odczynnikiem charakterystycznym dla niklu. Z jodkami, dla ich niewielkiego stężenia, jony tego metalu wytrącają czarny osad, rozpuszczalny w nadmiarze KI (czerwonobrunatny). Podobnie jak jodki działają rodanki, z tym, że osad rodanku jest czerwony. Bromkowe i tiocyjanianowe kompleksy tego metalu są czerwone.

Wodorotlenek żelaza(III) strąca się przy pH znacznie niższym niż wodorotlenki pozostałych metali.

Dysponujesz odczynnikami:

1. AgNO_3 , roztwór o stężeniu ok. $0,1 \text{ mol dm}^{-3}$
2. BaCl_2 , 5% roztwór
3. Kwas askorbinowy
4. HNO_3 , roztwór o stężeniu $0,5 \text{ mol dm}^{-3}$
5. KI , 5% roztwór
6. Alkohol amylowy
7. roztwór skrobi

Możesz korzystać z odczynników przygotowanych dla zadania II.

Dysponujesz dziesięcioma probówkami, pipetą do odsysania roztworów, trzema papierkami wskaźnikowymi. Badane roztwory rozcieńczaj wodą destylowaną z tryskawki, porcje cieczy do prób odmierzaj za pomocą pipet. Gospodaruj badanymi roztworami oszczędnie, odczynniki dodawaj powoli, obserwuj zachodzące zmiany.

1. Przedstaw dokładny tok rozumowania mający na celu identyfikację mieszanin z uwzględnieniem równań zachodzących reakcji.
2. Podaj jakie jony znajdują się w oznaczonych cyframi probówkach. Uzasadnij identyfikację.

Identyfikacja uzyskana jedynie drogą eliminacji będzie niżej punktowana.

ZADANIE LABORATORYJNE 2

W kolbie miarowej o pojemności 250 cm^3 , oznaczonej literą P, masz trójskładnikową mieszaninę roztworów: kwasu octowego, aldehydu mrówkowego i acetonu. Dwie z wymienionych substancji reagują z jodem (utleniacz), w tym jedna z nich ulega reakcji jodoformowej. Aldehyd mrówkowy w środowisku prawie obojętnym przyłącza siarczan(IV) disodu [analogia do reakcji aldehydów z wodorosiarczanem(IV)] z wydzieleniem jonów OH^- , w ilości równoważnej do ilości aldehydu.

Kwas octowy jest kwasem słabym, $\text{p}K_a = 4,75$, lecz mocniejszym niż kwas siarkowy(IV). Dysponujesz roztworami kwasu solnego, NaOH , jodu w jodku potasu i tiosiarczanu sodu, o stężeniach podanych na butelkach (na stanowisku zbiorczym). Masz także do dyspozycji stały siarczan(IV) disodu, roztwór alkoholowy tymolofaleiny (zakres działania 9,5 – 10,5 pH), roztwór alkoholowy fenolofaleiny (zakres działania 8,4 – 9,8 pH), oranż metylowy (zakres działania 3,4 – 4,1 pH) i roztwór skrobi. Dysponujesz biuretą, dwiema pipetami jednomiarowymi na 25 cm^3 i dwiema

kolbkami stożkowymi na 300 cm³, w tym co najmniej jedną z doszlifowanym korkiem oraz dwiema zlewkami.

Przepisy wykonawcze:

Acydymetryczne oznaczanie aldehydu mrówkowego

Do niemal obojętnego roztworu zawierającego aldehyd mrówkowy i kilka kropli roztworu tymoloftaleiny dodać szczyptę (ok. 0,3 g) siarczanu(IV) disodu. Miareczkować kwasem solnym do odbarwienia roztworu. Wykonać ponownie miareczkowanie drugiej próbki.

Jodometryczne oznaczanie aldehydu mrówkowego (acetonu)

25,00 ml próbki wprowadzić do kolby stożkowej ze szlifem. Dodać 25,00 cm³ roztworu jodu i 10 ml wodorotlenku sodu o stężeniu 1 mol dm⁻³. Szczelnie zamknąć i pozostawić do odstania na 10 minut w ciemne miejsce. Zakwasić 11 cm³ kwasu siarkowego i odmiareczkować pozostały jod za pomocą mianowanego roztworu tiosiarczanu sodu. Jako wskaźnika punktu końcowego użyć roztwór skrobi, miareczkować do zaniku granatowo-brązowego zabarwienia.

Oznaczanie kwasu octowego

Do roztworu zawierającego kwas octowy dodać pipetą jednomiarową 25,00 cm³ roztworu NaOH. Rozcieńczyć wodą do ok. 75 cm³, dodać 4 krople roztworu tymoloftaleiny i miareczkować mianowanym roztworem HCl do zaniku niebieskiego zabarwienia. Wykonać ponownie miareczkowanie drugiej próbki.

1. Zaproponuj tok postępowania (wykorzystaj podane przepisy wykonawcze), podaj równania reakcji chemicznych i przedstaw plan doświadczeń mających na celu oznaczenie ilości poszczególnych substancji w mieszaninie. Uwzględnij, że dysponujesz jedną biuretą i dwiema pipetami jednomiarowymi.
2. Jakie jest pH roztworu po zobojętnieniu kwasu octowego (punkt równoważności miareczkowania) ? Wyprowadź odpowiednią zależność. Który z podanych wskaźników będzie niewłaściwy przy miareczkowaniu kwasu octowego ? Uzasadnij odpowiedź.
3. Podaj ilości kwasu octowego, aldehydu mrówkowego i acetonu w próbce P.

ROZWIĄZANIA ZADAŃ LABORATORYJNYCH

ROZWIĄZANIE ZADANIA LABORATORYJNEGO 1

Tok rozumowania i reakcje

Podane w zadaniu informacje sugerują, że w mieszaninach metale mogą znajdować się (poza potasem) na następujących stopniach utlenienia: Cr(VI), Mn(VII), Fe(III), Co(II), Mn(II), Pd(II). Można wykluczyć obecność Fe(II), Co(III), Mn(III) jako jonów o mniejszej trwałości. Z uwagi na barwę roztworu należy także wykluczyć obecność Cr(III). Tylko chrom i mangan mogą występować w postaci anionów. Intensywnie czerwona barwa roztworu może pochodzić od bromkowych kompleksów palladu lub żelaza(III), rodankowych kompleksów żelaza(III), palladu lub kobaltu lub występujących razem żółtych anionów chromu(VI) i fioletowych manganu(VII). Akwakompleksy kobaltu(II) (z soli CoSO₄), a zwłaszcza manganu(II) (z soli MnSO₄) mają niezbyt intensywne czerwone zabarwienie. Chrom i mangan mogą występować w badanych próbkach jako chromian(VI) (dichromian) i manganian(VII). Jako utleniacze chromian(VI) i manganian(VII) nie mogą występować razem z rodankami i bromkami, możliwe jest jednak, że występują obok siebie. Z warunków zadania wiadomo, że bromki i tiocyjaniany nie występują w jednej mieszaninie, natomiast mogą występować obok siarczanów(VI).

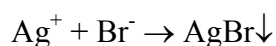
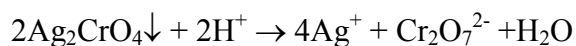
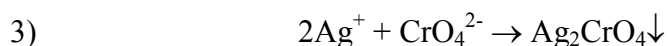
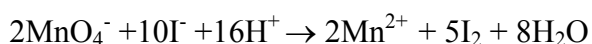
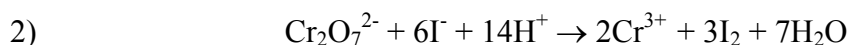
Należy dokonać identyfikacji anionów wg Tabeli 1.

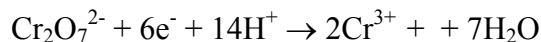
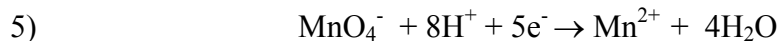
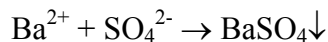
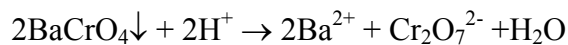
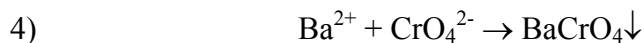
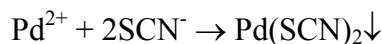
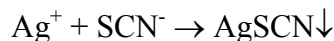
<Tabela 1>

Zestawienie wyników pozwala stwierdzić, że 3 identyfikowane mieszaniny mogą zawierać pary jonów:

a) chromiany(VI) i manganiany(VII)   b) bromki i siarczany oraz   c) tiocyjaniany i siarczany

Równania reakcji zgodnie z numeracją w Tabeli 1:

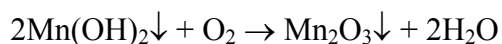
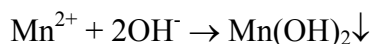
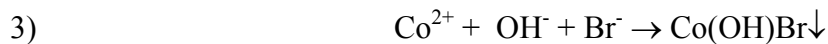
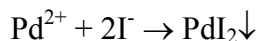
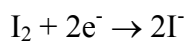
Identyfikacja kationów w mieszaninach: bromki-siarczany i tiocyjaniany-siarczany

Czerwona barwa roztworu mieszanin bromki-siarczany i tiocyjaniany-siarczany świadczy, że żelazo, pallad, kobalt i mangan mogą wystąpić w 5 kombinacjach, tak jak w tabeli. Pozostały przypadek można wykluczyć, gdyż mieszanina nie będzie intensywnie czerwona (Co, Mn, bromki.)

Tabela 2 przedstawia kolejno przeprowadzane próby oraz wynikające z nich wnioski.

<Tabela 2>

Reakcje, zgodnie z numeracją w Tabeli 2

Za pomocą reakcji charakterystycznych należy potwierdzić wykrywanie kationów:

Pd

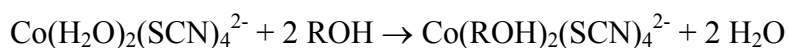
Ostrożne dodanie rozcieńczonego roztworu jodku potasu do próbek zawierających pallad powoduje wytrącenie czarnego osadu jodku palladu. Po oddzieleniu od roztworu osad rozpuszcza się w nadmiarze odczynnika, a roztwór przyjmuje zabarwienie czerwono-brunatne, po rozcieńczeniu - różowe. Barwa ta nie zmienia się po dodaniu kwasu askorbinowego jako reduktora. W obecności rodanków może nie dojść do strącenia osadu, roztwór staje się bardziej czerwono-brunatny.

Fe

Dodanie do próbek zawierających Fe(III) kwasu askorbinowego jako reduktora powoduje znaczne obniżenie intensywności czerwonego zabarwienia, szczególnie w próbkach zawierających rodanki. Dzieje się tak na skutek redukcji Fe(III) do Fe(II), którego kompleksy bromkowe i tiocyjanianowe wykazują niskie zabarwienie.

Co

Dodanie do próbek zawierających Co i rodanki reduktora, a następnie alkoholu amyłowego i wytrząśnięcie powoduje powstanie niebieskiego zabarwienia warstwy alkoholu. Wykrycie kobaltu w próbkach zawierających bromki wymaga wcześniejszego zmieszania z próbką zawierającą rodanki i wykonania dalszych czynności jak wyżej

Mn

Do wszystkich próbek dodać AgNO_3 , wytrącić i skoagulować osad, w próbkach o odczynie kwaśnym roztwór zneutralizować. Znad osadu chromianu srebra pobrać fioletową ciecz, zawierającą MnO_4^- i zmieszać z cieczą znad osadu bromku lub rodanku srebra. Powstawanie czarnego osadu świadczy o obecności Mn(II). Na skutek synproporcjonacji z Mn(II) i Mn(VII) powstaje MnO_2 .

2. Identyfikacja mieszanin

W zadaniu występują następujące mieszaniny, różnie rozmieszczone w probówkach 1, 2 i 3.

Przykładowe rozmieszczenie i sposób rozwiązania podano poniżej.

AA 1. CrO_4^{2-} , MnO_4^- , K^+

2. Pd, Co, bromki, siarczany

3. Fe, Mn, tiocyjaniany, siarczany

BB 1. Pd i Mn oraz bromki i siarczany

2. Fe i Co oraz rodanki i siarczany

3. CrO_4^{2-} , MnO_4^- , K^+

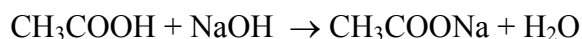
Uzasadnienie przedstawiono w formie Tabeli 3. Wyniki prób przedstawionych w poszczególnych kolumnach tej tabeli jednoznacznie odpowiadają wynikom reakcji dla poszczególnych próbek, przedstawionych w toku rozumowania.

<Tabela 3>

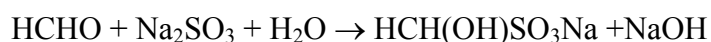
ROZWIĄZANIE ZADANIA LABORATORYJNEGO 2.

1. Tok rozumowania

W mieszaninie kwasu octowego, acetonu i formaldehydu jedynie kwas octowy reaguje z NaOH. Oznaczanie kwasu octowego polega na miareczkowaniu alkalimetrycznym, gdzie titrantem jest mianowany roztwór NaOH wobec tymoloftaleiny jako wskaźnika:

Gdy do roztworu po odmiareczkowaniu kwasu (pH ok. 8,5) wprowadzi się szczyptę siarczanu(IV) sodu, to następuje reakcja:

Wydzielone jony OH^- odmiareczkowane są kwasem solnym, oznaczając ilość aldehydu mrówkowego.

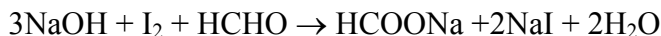
Z uwagi na to, że dysponuje się jedną biuretą można wprowadzić pewne ułatwienie. Do próbki dodaje się znaną ilość (za pomocą pipety jednomiarowej) roztworu NaOH. Część NaOH przereaguje z kwasem octowym, nadmiar zostanie odmiareczkowany za pomocą kwasu solnego. Z różnicy liczby moli wprowadzonego NaOH n_{NaOH} (miareczkowanie porcji roztworu NaOH za pomocą HCl o znanym stężeniu) i kwasu solnego n_{HCl} zużytego na odmiareczkowanie nadmiaru NaOH, znajduje się liczbę moli kwasu octowego n_{OC} .

$$n_{\text{OC}} = n_{\text{NaOH}} - n_{\text{HCl}} \quad (1)$$

Wprowadzenie do roztworu (po odmiareczkowaniu nadmiaru NaOH) siarczanu(IV) sodu umożliwia oznaczenie formaldehydu n_{AL} . Wydzielone jony OH^- odmiareczkowane są kwasem solnym do zaniku niebieskiego zabarwienia, zużywając n_{2HCl} moli kwasu

$$n_{AL} = n_{2HCl} \quad (2)$$

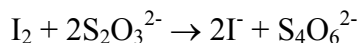
W środowisku alkalicznym z jodem, dodanym w nadmiarze, reaguje aldehyd mrówkowy:

a także aceton:

Nieprzereagowany jod $n_{I_{IOD}}$ odmiareczkuje się za pomocą tiosiarczanu:

Z jednym molem tiosiarczanu reaguje pół mola jodu, tak więc:

$$n_{I_{IOD}} = 0,5 \times n_{TIOS} \quad (3)$$

Z różnicy liczby moli wprowadzonego jodu n_{IOD} i tiosiarczanu n_{TIOS} zużytego na odmiareczkowanie nadmiaru znajduje się liczbę moli acetonu n_{AC} i aldehydu mrówkowego n_{AL} .

$$n_{AL} + 3 \times n_{AC} = n_{IOD} - 0,5 \times n_{TIOS} \quad (4)$$

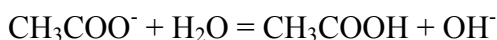
Znając z miareczkowania alkacymetrycznego liczbę moli aldehydu mrówkowego oblicza się liczbę moli acetonu.

$$3 \times n_{AC} = n_{IOD} - 0,5 \times n_{TIOS} - n_{AL}$$

$$n_{AC} = 1/3 \times (n_{IOD} - 0,5 \times n_{TIOS} - n_{2HCl}) \quad (5)$$

2. W punkcie równowagi miareczkowania kwasu octowego roztworem NaOH występuje roztwór octanu sodu, soli bardzo dobrze zdysocjowanej, a więc sprzężonej z kwasem octowym zasady CH_3COO^- .

Zachodzi reakcja:

Stała równowagi tej reakcji wyraża się wzorem:

$$K_b = \frac{[OH^-][CH_3COOH]}{[CH_3COO^-]}$$

przy założeniu, że powstaje tyle samo jonów OH^- i cząsteczek niezdisocjowanego CH_3COOH oraz że stężenie jonów octanowych jest równe stężeniu soli c_s , można zapisać:

$$K_b = \frac{[\text{OH}^-]^2}{c_s}$$

skąd $[\text{OH}^-]^2 = K_b \times c_s$

a ponieważ

$$K_b = \frac{[\text{OH}^-][\text{CH}_3\text{COOH}][\text{H}^+]}{[\text{CH}_3\text{COO}^-][\text{H}^+]} = \frac{K_w}{K_a}$$

gdzie K_w to iloczyn jonowy wody, a K_a to stała dysocjacji kwasu octowego. Tak więc

$$[\text{OH}^-]^2 = \frac{K_w}{K_a} \cdot c_s$$

$$\text{pOH} = \frac{1}{2} (\text{p}K_w - \text{p}K_a - \log c_s)$$

$$\text{pH} = \text{p}K_w - \text{pOH}$$

$$\text{pH} = \text{p}K_w - \frac{1}{2} \text{p}K_w + \frac{1}{2} \text{p}K_a + \frac{1}{2} \log c_s$$

$$\text{pH} = \frac{1}{2} (\text{p}K_w + \text{p}K_a + \log c_s)$$

Po podstawieniu wartości liczbowych:

$$\text{pH} = 9,38 + \frac{1}{2} \log c_s$$

Do wyznaczenia punktu końcowego miareczkowania kwasu octowego można zastosować fenoloftaleinę lub tymoloftaleinę, błędem natomiast jest zastosowanie oranżu metylowego. Wartość pH punktu równoważności reakcji zobojętniania powinna pokrywać się z zakresem zmiany barwy wskaźnika lub leżeć możliwie blisko niego.

3 Ilość kwasu octowego, m_{OC} , oblicza się według równań podanych w punkcie 1. Jeśli na 25 cm^3 próbki pobranej z kolby na 250 cm^3 , po dodaniu 25 cm^3 mianowanego roztworu NaOH o stężeniu c_{NaOH} , zeszło zeszło średnio $V_{\text{HCl}} \text{ cm}^3$ kwasu solnego o stężeniu c_{HCl} [mol dm^{-3}], to ilość kwasu octowego w próbce oblicza się następująco:

$$m_{\text{OC}} = 10 \times (25 \times c_{\text{NaOH}} - V_{\text{HCl}} \times c_{\text{HCl}}) \times M_{\text{OC}} \text{ [g]} \quad (1a)$$

gdzie M_{OC} to masa 1 mola kwasu octowego podzielona przez 1000.

Ilość aldehydu mrówkowego, m_{AL} , oblicza się według równań podanych w punkcie 1. Jeśli na 25 cm^3 próbki pobranej z kolby na 250 cm^3 po dodaniu siarczanu(IV) sodu zeszło średnio $V_{2HCl}\text{ cm}^3$ kwasu solnego o stężeniu c_{HCl} [mol dm^{-3}], to ilość aldehydu mrówkowego w próbce oblicza się następująco:

$$m_{AL} = 10 \times V_{2HCl} \times c_{HCl} \times M_{AL} \text{ [g]} \quad (2a)$$

gdzie M_{Al} to masa 1 mola aldehydu mrówkowego podzielona przez 1000.

Ilość acetonu, m_{AC} , oblicza się według równań podanych w punkcie 1. Jeśli na 25 cm^3 próbki pobranej z kolby na 250 cm^3 , po dodaniu 25 cm^3 mianowanego roztworu jodu o stężeniu c_{JOD} zeszło średnio $V_{TIOS}\text{ cm}^3$ tiosiarczanu sodu o stężeniu c_{TIOS} [mol/dm^3], to ilość acetonu w próbce oblicza się następująco:

$$m_{AC} = 10 \times (25 \times c_{JOD} - V_{2HCl} \times c_{HCl} - 0,5 \times V_{TIOS} \times c_{TIOS}) \times M_{AC} \text{ [g]} \quad (5a)$$

gdzie M_{AC} to masa 1 mola acetonu podzielona przez 3000.

PRZYKŁAD OBLICZEŃ:

Masa 1 milimola kwasu octowego $M_{OC} = 0,06005\text{ g mmol}^{-1}$

Masa 1 milimola aldehydu mrówkowego $M_{AL} = 0,03002\text{ g mmol}^{-1}$

Masa 1/3 milimola acetonu $M_{AC} = 0,01936\text{ g mmol}^{-1}$

Stężenie NaOH, $c_{NaOH} = 0,0998\text{ mol dm}^{-3}$

Stężenie HCl, $c_{HCl} = 0,1024\text{ mol dm}^{-3}$

Stężenie $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$, $c_{\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3} = 0,1075\text{ mol dm}^{-3}$

Stężenie I_2 , $c_{\text{I}_2} = 0,0985\text{ mol dm}^{-3}$

Obliczanie ilości kwasu octowego:

Na zmiareczkowanie nadmiaru NaOH przy oznaczaniu kwasu octowego zużyto V_{HCl} kwasu solnego:

$$1) 15,30\text{ cm}^3; 2) 15,40\text{ cm}^3 \Rightarrow V_{sr} = 15,35\text{ cm}^3$$

Z równania (1a)

$$m_{OC} = 10 \times (25 \times 0,0998 - 15,35 \times 0,1024) \times 0,06005 = 0,5544\text{ g}$$

Obliczanie ilości aldehydu mrówkowego:

Na zmiareczkowanie jonów OH^- przy oznaczaniu aldehydu mrówkowego zużyto $V_{2\text{HCl}}$ kwasu solnego:

$$1) 12,60 \text{ cm}^3; 2) 12,50 \text{ cm}^3 \Rightarrow V_{\text{sr}} = 12,55 \text{ cm}^3$$

Z równania (2a)

$$m_{\text{AL}} = 10 \times 12,55 \times 0,1024 \times 0,03002 = 0,3858 \text{ g}$$

Obliczanie ilości acetonu:

Na zmiareczkowanie nadmiaru jodu zużyto V_{TIOS} roztworu tiosiarczanu sodu:

$$1) 7,80 \text{ cm}^3; 2) 7,60 \text{ cm}^3 \Rightarrow V_{\text{sr}} = 7,70 \text{ cm}^3$$

Z równania (5a)

$$m_{\text{AC}} = 10 \times (25 \times 0,0985 - 12,55 \times 0,1024 - 0,5 \times 7,70 \times 0,1075) \times 0,01936 \text{ g}$$

$$m_{\text{AC}} = 0,1478 \text{ g}$$

Autorem zadań laboratoryjnych jest Stanisław Kuś.

TABELE

Tabela 1.

<i>Lp</i>	Rodzaj próby	Wynik próby	CrO ₄ ²⁻	Cr ₂ O ₇ ²⁻	MnO ₄ ⁻	SCN ⁻	Br ⁻	SO ₄ ²⁻	
1.	Badanie odczynu	Obojętny	+		+	+	+	+	
		Kwaśny		+	+	+	+	+	
2.	Właściwości utleniające reakcja z jodkami i skrobią	Roztwór granatowy	+	+	+				
		Barwa pozostaje bez zmiany				+	+	+	
3.	Reakcja z AgNO ₃	Osad biały, w obecności Pd czerwony, nierozpuszczalny w kwasach				+			
		Osad żółty, zieleniejący na świetle, nierozpuszczalny w kwasach					+		
		Osad brunatny, rozpuszczalny w kwasie azotowym z barwą pomarańczową	+	+					
		Barwa fioletowa, ewentualnie po opadnięciu osadu			+				
4.	Reakcja z BaCl ₂	Osad biały, nierozpuszczalny w kwasie azotowym						+	
		Osad żółty, rozpuszczalny w kwasie azotowym	+	+					
5.	Reakcja z kwasem askorbinowym	Odbarwienie roztworu			+				
		Zmiana barwy na zieloną	+	+					
6.	Reakcje z Fe(III) i kwasem askorbinowym	Czerwone zabarwienie, znikające po dodaniu reduktora				+	+		

		Czerwone zabarwienie, zmieniające intensywność po dodaniu reduktora						+	
--	--	---	--	--	--	--	--	---	--

Tabela 2.

Lp.	Rodzaj próby	Wynik reakcji	Bromki-siarczany					Rodanki-siarczany				
			Nr zestawu					Nr zestawu				
			1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
			Pd, Fe	Pd, Co	Pd, Mn	Fe, Co	Fe, Mn	Co, Mn	Fe, Mn	Fe, , Co	Pd, Mn	Pd, Co
1.	Reakcja z jodkiem potasu i skrobią, a następnie z kwasem askorbinowym	Powstaje granatowe zabarwienie, po dodaniu kwasu askorbinowego roztwór odbarwia się	+			+	+		+	+		
		Powstaje czarny osad, rozpuszczalny w nadmiarze KI, po dodaniu kwasu askorbinowego pozostaje barwa czerwona	+	+	+						+	+
Identyfikacja Pd			+	+	+						+	+
WNIOSEK: Podejrzenie jonów Fe(III)			+			+	+		+	+		
2.	Reakcja z małą ilością rozc. NaOH, pH ok. 5	Wytrącanie brunatnego osadu Fe(OH) ₃ ,	+			+	+		+	+		
		Po opadnięciu osadu barwa roztworu	ż			cz	b		b	cz		
Identyfikacja Fe(III)			+			+	+		+	+		

WNIOSEK: Podejrzenie następujących kationów:					Co	Mn		Mn	Co			
3.	Reakcja z dużą ilością NaOH, po oddzieleniu żelaza	Wytrąca się biały, brunatniejący na powietrzu osad			+		+		+		+	
		Wytrąca się szafirowy osad		+		+			+		+	
		Wytrąca się białoszafirowy osad, brunatniejący na powietrzu						+				
WNIOSEK: Identyfikacja kationów				Co	Mn	Co	Mn	Co, Mn	Mn	Co	Mn	Co

Tabela 3

Rodzaj próby	Wynik próby	AA			BB		
		Nr probówki			Nr probówki		
		1	2	3	1	2	3
Odczyn	obojętny,	+					+
	lekko kwaśny		+	+	+	+	
Właściwości utleniające	próba pozytywna	+		+		+	+
Reakcje z małą ilością NaOH	Osad nie strąca się	+					+
	strąca się brunatny osad			+		+	
Przypuszczenie		Cr(VI), Mn(VII) w 1, Fe w 3,			Cr(VI), Mn(VII) 3, Fe w 2,		
Reakcja z AgNO ₃	Strąca się brunatny osad rozpuszczalny w kwasie, barwa pomarańczowa	+					+
	Strąca się biały osad nierozpuszczalny w kwasie			+		+	
	Strąca się żółty osad nierozpuszczalny w kwasie, ciemniejący na świetle		+		+		
	Roztwór po oddzieleniu osadu Zadany reduktorem odbarwia się	+					+
Reakcja z BaCl ₂	Strąca się żółty osad rozpuszczalny w kwasie, barwa pomarańczowa	+					+
	Strąca się biały osad nierozpuszczalny w kwasie		+	+	+	+	

	<i>Wniosek</i>	Cr(VI), Mn(VII) w 1, bromki w 2, tiocyjaniany w 3 Siarczany w 2 i 3			Cr(VI), Mn(VII) w 3, bromki w 1, tiocyjaniany w 2 <i>Siarczany</i> <i>w 1 i 2</i>		
<i>Reakcja z dużą ilością NaOH</i>	<i>Strąca się biały osad, brunatniejący na powietrzu</i>			+	+		
	<i>Strąca się szaroniebieski osad, brunatniejący szybko na powietrzu</i>						
	<i>Strąca się szaroniebieski osad, nie brunatniejący na powietrzu</i>		+			+	*
	<i>Nie strąca się osad, pojawia się lekkie zmętnienie</i>						
<i>Przypuszczenie</i>		<i>Pd w 2, Co w 2, Mn w 3</i>			<i>Pd w 1, Co w 2 Mn w 1</i>		
<i>Reakcja z małą ilością KI</i>	<i>Strąca się czarny osad</i>		+		+		
<i>Reakcja z dużą ilością KI</i>	<i>Strącony osad rozpuszcza się</i>		+		+		
<i>Wniosek</i>		<i>Pd w 2</i>			<i>Pd w 1</i>		
<i>Reakcja z kwasem askorbinowym</i>	<i>Roztwór odbarwia się</i>			+		+	
<i>Wniosek</i>		<i>Fe w 3</i>			<i>Fe w 2</i>		

<i>Reakcja z alkoholem amylozym, rodankami i reduktorem</i>	<i>Niebieskie zabarwienie warstwy alkoholowej po dodaniu do próbki</i>					+	
	<i>Niebieskie zabarwienie warstwy alkoholowej po zmieszaniu próbek</i>		+				
<i>Wniosek</i>		<i>Co w 2</i>			<i>Co w 2</i>		
<i>Reakcja z MnO_4^-</i>	<i>Wytrącanie czarnego osadu</i>			+	+		
<i>Wniosek</i>		<i>Mn(II) w 3</i>			<i>Mn(II) w 1</i>		

+* - po oddzieleniu żelaza

Uwaga: Dopuszcza się każde inne logiczne uzasadnienie dokonane z użyciem podanego zestawu odczynników.